

Motion till riksdagen

1989/90:Jo62

av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c)

med anledning av regeringens prop. 1989/90:146

Livsmedelspolitiken

I propositionen föreslås ganska omfattande förslag till en intern avreglering av det svenska jordbruket. Detta kan enligt regeringen få till följd att priserna på jordbruksprodukter i vissa fall kan komma att sjunka. Enligt regeringsförslaget skall dock dessa förändringar intetillåtas påverka lönsamheten i det norrländska jordbruket i någon nämnvärd grad. Därmed aviseras en frikoppling av det norrländska jordbruket från lönsamhetssvängningar i övriga delar av landet, vilket vi anser vara bra.

Detta förutsätter dock att prisstödet får den rätta utformningen och blir tillräckligt stort. Enligt vår mening skall prisstödet ha två olika funktioner. För det första skall det utjämna skillnader i produktionskostnader mellan olika regioner så att lönsamhetsskillnader i möjligaste mån elimineras. För det andra skall prisstödet vara en del av de statliga insatser som görs för att bibehålla och utveckla näringslivet i glesbygderna. Prisstöd, glesbygdssöd, stöd till landskapsvård och investeringsstöd skall ses som nödvändiga komplement till varandra i strävan att bibehålla en bestående jordbruksnäring och en levande landsbygd. Ett markant regionalpolitiskt hänsynstagande i jordbrukspolitiken är enligt vår bedömning den mest framgångsrika metoden att behålla sysselsättning och därmed boende och service i skogslänens skogs- och mellanbygder.

Produktionen av mjölk och kött skall enligt vår åsikt vara den dominerande inriktningen av Värmlands jordbruk. För detta talar att förutsättningarna för spannmålsodling utanför Vänerområdet inte är gynnsamma medan möjligheterna till grovfoderodling är goda.

Stödet till jordbruket i norra Sverige

Riksdagen har tidigare fattat beslut om att produktionsmålet för jordbruket i norra Sverige skall bibehållas på 1984 års nivå. Detta mål har dock inte hållits. Produktionen i norra Sverige liksom i våra övriga skogs- och mellanbygder har hela tiden sjunkit. Detta som en följd av den allt sämre lönsamheten.

Tvåprissystemets avskaffande har lett till en sänkning av mjölkpriset. För skogs- och mellanbygderna har det lett till en utslagning av många jordbruk, eftersom marginalen redan innan tvåprissystemet avskaffades var alltför liten. Det finns ju heller ingen möjlighet att kompensera sig genom att öka produktionen i dessa områden.

Med utgångspunkt från den svaga lönsamhet som jordbruket i norra Sverige och i våra övriga skogs- och mellanbygder befinner sig i är regeringens ambitionsnivå alltför låg.

I stället för en ytterligare försämring krävs en lönsamhetsförbättring i jordbruket i norra Sverige för att näringen skall kunna överleva och utvecklas. Därför måste först och främst lönsamhetsnivån återställas i enlighet med fjolårets riksdagsbeslut samt kompensation ges för kostnadsökningar fr.o.m. halvårsskiftet 1989. De medel som föreslås i propositionen för ändamålet är ej tillräckliga.

I propositionen saknas också det av riksdagen fastställda produktionsmålet för animalieproduktionen i norra Sverige på 1984 års nivå. Detta mål har det varit en bred uppslutning omkring i såväl från näringen som från olika politiska partier. Detta är ett viktigt mål att leva upp till. För om utglesningen av gårdar fortsätter i nuvarande takt så kommer utarmningen att bli så omfattande att service inom branschen ej kan upprätthållas. Detta gäller både mejeriernas och slakteriernas möjligheter till inhämtning och distribution liksom övrig service. För att kunna bibehålla 1984 års nivå erfordras betydligt större anslag till jordbruket i norra Sverige än vad som föreslagits i propositionen. Vi föreslår därför att anslaget till jordbruket i norra Sverige ökas till 800 milj. kr.

Översyn av stödområdesgränserna

Enligt propositionen har regeringen gett Statens jordbruksnämnd i uppdrag att lämna förslag till hur det särskilda stödet till jordbruket i norra Sverige skall utformas för att det skall vara möjligt att bevara ett livskraftigt jordbruk i dessa delar av landet. Jordbruksnämnden skall också se på eventuella behov av förändringar i beräkningsmodellen för det särskilda prisstödet liksom av justeringar i den geografiska områdesindelningen.

För jordbruksnäringen i Värmland är det angeläget med en revidering av nu gällande geografiska områden. Detta har tidigare krävts av såväl LRF i Värmland som berörda kommuner. Olika utredningar har visat att betingelserna för jordbruk i Värmlands skogs- och mellanbygder inte är bättre än på många orter i Norrland. De kommuner som snarast borde flyttas upp i ett fördelaktigare område är: Arvika, Eda, Årjäng, Sunne, Munkfors, Hagfors, Filipstad, Forshaga, Kil och delar av Säffle kommun.

Landsbygdens utveckling

Av regeringens proposition framgår att den föreslagna omställningen kommer att leda till en väsentligt minskad sysselsättning i mjölkproduktionen och arealen brukad åker kommer att krympas. Detta kommer sammantaget att innebära att 5 000–10 000 arbetstillfällen kommer att försvinna. Regeringen anser att sysselsättningseffekten kommer att kompenseras genom ökad sysselsättning inom nya verksamhetsområden.

Det är osäkert om regeringens prognos avseende den minskade sysselsättningen inom jordbruket i ett längre perspektiv kommer att hålla. Följdverkningarna av prispress och kraftiga variationer i lönsamheten kan innebära en

väsentligt större förlust av arbetstillfällen än vad regeringen har antagit. En rad faktorer kommer härvid att påverka utvecklingen. Detta handlar om både regionalpolitik, skattepolitik och även övriga politikområden som har stor betydelse i sammanhanget.

För att i det korta omställningsperspektivet bromsa den minskade sysselsättningen inom jordbruket krävs kraftiga utvecklingsinsatser. Regeringen föreslår rådgivning och ett ökat glesbygdsanslag. Detta är dock enligt vårt förmenande inte tillräckligt. Vi föreslår därför att ytterligare 100 milj. kr. tillförs glesbygdsstödet.

Stödet för landskapsvård

Detta stöd bör utformas på ett sådant sätt att det ger ett långsiktigt åtagande att hålla markerna öppna i skogs- och mellanbygderna. Vi menar därför att det vore riktigt att dela upp det nya bidraget i två bidragsformer, där den ena är ett stöd i enlighet med propositionen för öppethållande av åkern i skogs- och mellanbygderna. Den andra delen skulle vara ett stöd till betes- och vallproduktion. För detta bör tillföras ytterligare medel och efter något år bör anslaget för landskapsvård vara 500 milj. kr. per år.

Forskning och utveckling inom jordbruket

Samhället måste klart ange betydelsen av åkermarkens utnyttjande och även anvisa medel som ger långsiktiga och varaktiga produktionsförutsättningar. Genom att höja ambitionsnivån på forskningsinsatser med målsättningen att finna nya grödor och nya marknader bör åkermarken kunna utnyttjas effektivt. Genom att stödja odling av nya grödor kan en omfattande nedläggning av åkermark förhindras. Härför bör forskningen ges ytterligare resurser. Vi föreslår därför att SLU tillförs ytterligare 100 milj. kr. Denna forskning bör ske i nära samarbete med landets lantbruksskolor.

För övrigt när det gäller åtgärder för jordbruksnäringen vill vi hänvisa till vår motion som vi avlämnade under allmänna motionstiden i januari 1990 samt till centerns partimotion om livsmedelspolitiken.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödet till jordbruket i norra Sverige,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om justering av nuvarande geografiska stödområdesindelning,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av landsbygdsutveckling,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödet till landskapsvård,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskningsinsatser och anslaget till SLU.

Stockholm den 8 maj 1990

Mot. 1989/90

Jo62

Kjell Ericsson (c)

Jan Hyttring (c)

